

Svarti skúlin spøkir

Nakað herfyri sóu vit so aftur eina av hesum negativu, fyrri ikki at siga niðurbrotandi, greinunum í Dagblaðnum móti skúlans arbeiði her á landi, og serliga er tað fólkaskúlin, sum fær ákoyringarnar, frá einum, sum enn tá situr sum skúlaráðslimur, og harvið umboð for-eldranna, í skúlaráði Tórshavnar býráðs, nevniliga Bjarni Djurholm. Og hann byrjar sitt, eftir minum tykki, sera ljóta álöp á fólkaskúlan við tí vælkenda «at øll tey mongu, sum seinastu tíðina hava almannakunngjørt ymsar hugsanir um fólkaskúlan, tykjast samd um, at skúlin er í kreppu». Síðani kemur tann vanliga ramsan um foreldrin, sum

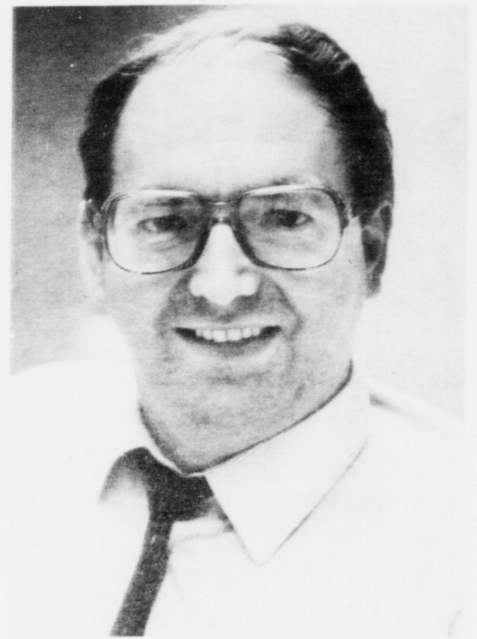
hava blakað uppalingarskylduna á skúlan, einstaklingaábyrgdin og virðingin fyrri tí verandi er avloyst av tí kollektivu, almennu alararnir (er tað sál, maðurin tosar um?) sum fegnast um upplýsningina millum næmingarnar, tess størri tørvur er á teimum o.s.fr. Alt hetta kunnur vit sum lærarar saktans liva við, tí hetta er bert tað, sum ein fólkaflokskandidatur á ytsta høgna vongi eigur og skal siga, fyrri at standa væl í eygunum á veljarum floksins og harvið tekkjast teimum, nú býráðsval og harvið skúlaráðsval stendur fyrri framman. Men tá Bjarni Djurholm fer at viðgera dagligdagin í skúlanum, og tá serliga í

framhaldsdeildini, og letst sum hann er eitt slag av einum serfrøðingi við serligum innliti í hesi viðurskifti, so haldi eg, at tingini eiga líkasum at verða sett upp á pláss, og at tíðin er komin til at gera nakrar viðmerkingar til tað, sum framført varð. Leingi havi eg biðað eftir at onkur við ábyrgd fyrri skúlans virki her á landi fór at svara hesum monnum aftur á Dagblaðnum, men her havi eg tianverri biðað til fánýtis — dagblaðsskribentarnir hava á skúlaøkinum, sum á so mongum øðrum økjum, havt fritt spæl.

Løgin samanbering

Maðurin byrjar við, at meta framhaldsdeild fólkaskúlans við eina matstovu, hvar ið mest vælsmakandi og søtligu vørurnar (lærugreinirnar) ganga best. Bara niðurlatandi tónin hjá hesum manni, um slíkt álvarsmál, sum viðvikur framtíðini hjá okkara børnum, sigur alt. Men hevði hetta, sum verður borið út millum manna, verið sannleikin, so var tað í lagi, men hetta er beinleiðis ósatt. Sum øll vita, so skilja vit millum nakrar sonevndar kravdar lærugreinir í framhaldsdeild fólkaskúlans í dag, og eru tær føroyskt, danskt, enskt, rokning/matematik, fimleikur og kristni og nakrar, sum næmingarnir kunnur velja eftir evnum og áhuga, tær sokallaðu vallærugreinirnar, og eru tær m.a. týskt, fysikk, data, smíð, køkur, tónleikur v.m. — valmøguleikin var ivaleyst høvudsbrotytingin í nýggju fólkaskúlagisini, sum avloysti gomlu realskúlskipanina, og var hildin at vera ein stóru bati tá. Og tað, sum

Bjarni Djurholm vil vísa á í grein síni í Dagblaðnum, er, øll velja bert tær mest vælsmakandi lærugreinirnar, og so er slottið vundið í niðurbrotandi ónøgðarbeiðinum hjá Bjarna, við at vísa á, at ongin tímir at gera nakað í skúlanum í dag, har bara valdar líkasæla bæði millum lærarar og næmingar, ongin ger nakað við skúlatíngini o.s.fr. Veruleikin er hin beint øvugtí. Næmingarnir vilja, saman við foreldrunum, sum eiga avgerðina, við læraranum sum vegleiðara, so at siga bara tær sokallaðu «kompetansugevandi» lærugreinirnar, so sleppast kann viðari á studentaskúla ella HF, meðan lítið og onki verður valt av teimum sokallaðu «kreativu» lærugreinunum, og um tað er rætt, er so ein heilt annar spurningur, sum lærarar ofta seta sær? Ella við øðrum orðum, næmingarnir velja so at siga bara bókligar, teoretiskar lærugreinir, og ikki tær vælsmakandi og søtligu, sum Bjarni so forhánisliga kallar tær, og hetta átti hann, sum skúlaráðslimur, at vítað. Men hesin veruleiki skal dyljast fyrri einhvønn pris, og so kann ein loyva sær at spyrja, hvat endamála hetzurin, sum hevur verið ferdur í Dagblaðnum íggjøgnum langa tíð, móti fólkaskúlanum í veruleikanum botnar í? Og ikki minst hvørja skipan ætlar fólkaflokkurin at seta í staðin fyrri ta núverandi, sum minnir um hana, sum er galdandi í hinum Norðurlöndum; og ikki hevur verið sagt, at hesi hava ligið sjóvarfallið av sær, tá ið um skúlskap ræður. At so eingir «elituskúlar» eru her á leið, tað taka vit ikki so tungt — lat Margareth Thatcher og onnur av tí

Lat okkum ikki venda aftur til skúlan í 50-unum og 60-unum, við eini ríggvu av uttanatlestri, sigur Johan Samuelsen, fólkaskúllærari.

slagnum um at livja teimum, sum kalla seg elitu, einans í kraft av tí, at tey hava pengapungin í lagi, og lat okkum onnur varðveita ein sannan *folksins skúla*, hvar pláss er fyrri øllum børnum landsins.

At terpa glosur

Bjarni Djurholm sigur, at vit hava tikið grundarlagið undan grundleggjandi lærugreinunum rokning, lesing, náttúruvísind, søgu, landalæru og fremmandamálunum. Hetta er sum so mangt annað eisini eitt tómt postolat. Royndir, í 1950-unum í føroyskari rættsskriving, og so somu royndir gjørdar í 1980-unum, vísa eina greiða betran av viðurskiftunum hetta er próvfast. At roknihættirnar eru broyttir samsvarandi nýggjum lærubókum í hesum data-tíðum, hvar hvørt smábarn gongur við lummaroknara uppi á sær, er væl onki at siga til, og sig hvussu nógv meiri viðkomandi hesar roknibøkurnar eru enn tær gomlu — alt hetta átti Bjarni eisini at vítað, sum sjálvur fæst við hesa lærugreinina til dagligt sum undirvisari; tó ongantíð hevur hesin maðurin sett sín fót inn um fólkaskúlans gátt, spæll, tá maðurin hevur so at siga loysnina uppá, hvussu tingini skulu skipast. At fremmandamálini, og tá serliga enskt, eru nógv betur fyrri í dag enn nakrantíð fyrr, er so innlýsandi rætt, at her eru eingi prógv neyðug — flestu foreldur kenna hetta fyrbrigdið, um ikki annað, so frammanfyrri sjónvarpsskermum, har tað ikki stendur á hjá børnunum bara at

lurta eftir ensku taluni, istaðin fyrri sum eldra ættarliðið er noygt at halda seg til tekstin niðuri — nei, tað enska hevur so sanniliga onga neyð, tað er vist. Ja, um ein skal vera heilt ærligur, so er spurningurin veruliga, um tað enska ikki verður ein stórri hótan í framtíðini móti føroyskum máli enn tað danska nakrantíð hevur verið? So kann onkur siga, at tað er ikki bara fólkaskúlanum fyrri at takka, tá so nógv annað er á skránni, sum stimulerar í so máta; tað kann væl vera, men skúlans arbeiði er ikki at formáa á hesum øki, og har er so sanniliga ein stór broyting farin fram til tað betra, frá at sita og terpa glosur í eini turrgeidari bók, til at uppliva málið íggjøgnum ljóðbond, sjónbond v.m., sum jú hoyra til dagligdagin í føroyska skúlanum nú á døgum. Og hvat lesingini viðvikur, bæði á móturmálinum og á donskum, so stendur væl til, um vit t.d. skulu fara eftir tí, sum útlænt verður á okkara bókasøvn — hevdu tey vaksnu bara verið helvtina so goðir lánarar, sum tey smáu eru tað, so stóð væl til her á landi. At so Bjarni Djurholm ikki hevur serligan tokka til móturmálið, og enn minni metir tað sum nýtiligt amboð í framtíðar telduverðini, er bert at harmast um, men ásannast kann, at illa fór flokkur Jóanesar bnda.

